

پژوهش صرفی شماره ۱۲

اختلاف در تشخیص حروف اصلی

واژه «هُدْنَا» در آیه شریفه ﴿وَ اَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ اِنَّا هُدْنَا اِلَيْكَ﴾ (اعراف، ۱۵۶) که اگر از ریشه «هَدَى يَهْدِي» باشد؛ یعنی «هدایت شدیم» و اگر از ریشه «هَادَ يَهْوُدُ» باشد، به معنای «بازگشتیم، توبه کردیم، سکون و آرامش یافتیم». خواهد بود. بر این اساس، این آیه به دو گونه ترجمه و تفسیر شده است؛ بعضی مفسران و مترجمان آن را به معنای هدایت گرفته^۱ و گفته‌اند که این، سخنی است که موسی عليه السلام از زبان قوم خود می‌گوید؛ زیرا آن بزرگوار گناه‌کار نبود تا بخواهد توبه کند^۲ و در مقابل برخی به معنای بازگشت و توبه دانسته‌اند.^۳

اما بر اساس صرف واژه و هیئت آن، معلوم می‌شود که معنای اول صحیح نیست؛ زیرا صیغه متکلم مع الغیر از ماضی «هَدَى يَهْدِي» در صورت معلوم بودن «هَدَيْنَا» و در صورت مجهول بودن «هَدَيْنَا» می‌باشد که هیچ یک با واژه «هُدْنَا» نمی‌سازد. بنابراین این واژه از ریشه «هَادَ يَهْوُدُ» است و به معنای بازگشتیم، توبه کردیم، سکون و آرامش یافتیم. قوم یهود را از آن جهت «یهود» نامیدند که از پرستش گاو سفالین توبه کردند.^۴

تهیه و تنظیم: محسن زارع پور

مدرسه علمیه معصومیه (سلام الله علیها)، سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲

تکثیر این مجموعه بلا مانع است. پیشنهادات و انتقادات خود را در پایگاه علم صرف مطرح کنید.

پایگاه علم صرف www.tasrif.blog.ir

www.rashad.mihanmail.ir

۰۹۱۲۴۵۱۵۲۹۳

۱. سید محمد حسین فضل الله، من ووحی القرآن، ج ۱۰، ص ۲۵۵؛ محمد جواد نجفی، تفسیر آسان، ج ۵، ص ۳۵۷ و ۳۶۰ و از ترجمه‌ها، رک: ارفع، بروجردی، معزی، یاسری، فارسی، نویری (که البته ایشان هر دو معنا را با هم ذکر کرده‌اند).

۲. تفسیر آسان، ج ۵، ص ۳۶۰.

۳. نمونه، ج ۶، ص ۳۹۲؛ المیزان، ج ۸، ص ۲۷۳؛ مجمع البیان، ج ۴، ص ۷۴۷؛ تفسیر سور آبادی، ج ۲، ص ۸۱۳؛ کنز الدقائق، ج ۵، ص ۱۹۶؛ تفسیر هدایت، ج ۳، ص ۳۹۳؛ النبیان، ج ۴، ص ۵۵۷؛ کشف الأسرار و عده الأبرار، ج ۳، ص ۷۵۷.

۴. معجم مقاییس اللغة، ج ۶، ص ۱۸.